

Απόρρητο επικοινωνιών: σύγχρονες προκλήσεις

(Ημερίδα Α.Δ.Α.Ε., αίθουσα Γερουσίας, 5.5.2018)

Καλημέρα σε όλες και σε όλους

Θα ήθελα να σας καλωσορίσω στη Βουλή των Ελλήνων και να συγχαρώ την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών για την πρωτοβουλία και τη διοργάνωση της σημερινής Ημερίδας.

Την προηγούμενη εβδομάδα είχαμε την ευκαιρία να παρευρεθούμε – και εγώ αλλά και αρκετοί από εσάς - στην επίσης πολύ ενδιαφέρουσα Ημερίδα της Ομοσπονδίας Εργαζομένων Ανεξάρτητων Αρχών με θέμα συζήτησης: «Ανεξάρτητες Αρχές: Η εξέλιξη του θεσμού στην Ελληνική Πραγματικότητα». Υπήρξαν πολύ ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις για τον ρόλο που καλούνται να παίξουν οι Ανεξάρτητες Αρχές στη σύγχρονη κοινωνία, για την ανάγκη περαιτέρω κατοχύρωσης και θωράκισης της ανεξαρτησίας τους και για την πρόκληση που έχουμε μπροστά μας ενόψει και της επικείμενης συνταγματικής αναθεώρησης.

Στον χαιρετισμό που είχα την τιμή να απευθύνω, ως Πρόεδρος της Βουλής, αναφέρθηκα, μεταξύ άλλων, στα ανωτέρω - καίρια κατά την άποψή μου - ζητήματα και είχα την ευκαιρία να επισημάνω ότι η παρούσα οκτακομματική Βουλή κατάφερε να συγκροτήσει από την πρώτη κιόλας Σύνοδο και τις πέντε συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές.

Η αρχή, μάλιστα, έγινε με τη συγκρότηση της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, κατόπιν επιλογής των μελών της από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, με πλειοψηφία 4/5, τον Μάρτιο του 2016. Ακολούθησε η εναρκτήρια πρώτη συνεδρίαση της Αρχής, υπό τη νέα σύνθεσή της, στις 23 Μαρτίου 2016, στην οποία παρευρέθη και εγώ, θέλοντας έτσι να δώσουμε ένα συμβολικό μήνυμα επανεκκίνησης των Ανεξάρτητων Αρχών μετά από μία μακρά περιοδοαπονομιμοποίησή τους μέσω συνεχών παρατάσεων θητειών κ.λπ.

Η νέα Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. έχει ήδη παραδώσει την Έκθεση Πεπραγμένων για το έτος 2016, η οποία και θα συζητηθεί στο προσεχές διάστημα στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Η βασική αρμοδιότητά της προβλέπεται στο άρθρο 19 του Συντάγματος, το οποίο της αναθέτει να «*διασφαλίζετο απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας*».

Είναι προφανές ότι σε ένα ραγδαία εξελισσόμενο περιβάλλον παγκοσμιοποίησης ή –εάν μου επιτρέπεται η έκφραση- σε έναν νέο «ψηφιακό κόσμο» που γεννιούνται τα παιδιά μας, η ανάγκη προστασίας και θωράκισης θεμελιωδών δικαιωμάτων από σύγχρονες τεχνολογικές απειλές είναι όλο και περισσότερο επιτακτική και επιβεβλημένη.

Πράγματι, κάνοντας μία αναδρομή στο παρελθόν, πηγαίνοντας -όχι πολύ μακριά- στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, σοκάρεται κανείς διαπιστώνοντας το εύρος των αλλαγών στα μέσα επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων: από τις επιστολές μέσω ταχυδρομείου στον τηλεγράφο, από την ενσύρματη σταθερή τηλεφωνία στα κινητά τηλέφωνα, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το διαδίκτυο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.ο.κ.

Από την κλασική κατασκοπεία και τον έλεγχο των επιστολών που διάφορα καθεστώτα προσπάθησαν να επιβάλλουν τον προηγούμενο αιώνα για να ελέγχουν την επικοινωνία μεταξύ των πολιτών, περάσαμε στις τηλεφωνικές υποκλοπές, στην παρακολούθηση κινητών τηλεφώνων, ηλεκτρονικών ταχυδρομείων ακόμη και μέσω κοινωνικής δικτύωσης. Οι υποθέσεις Έντουαρντ Σνόουντεν, Wikileaks, Μαρκ Ζούκενμπεργκ και Facebook πρόσφατα, αλλά και η υπόθεση Vodafone με τις υποκλοπές στην Ελλάδα – υπόθεση με την οποία ασχολήθηκε η Α.Δ.Α.Ε. – μαρτυρούν τις διαστάσεις του ζητήματος και μας καλούν σε εγρήγορση ενόψει του μέλλοντος.

Ευνόητο είναι ότι δεν θα υπεισέλθω στην ειδικότερη συζήτηση που θα ακολουθήσει, άλλωστε η συμμετοχή τέτοιου κύρους και επιστημονικής κατάρτισης ομιλητών εγγυάται μία πολύπλευρη προσέγγιση των σχετικών ζητημάτων.

Θα ήθελα όμως πριν κλείσω να κάνω την εξής επισήμανση: παρότι τα ζητήματα που επιλαμβάνεται η ΑΔΑΕ φαίνονται εκ πρώτης όψεως – και είναι – ζητήματα τεχνικά και πολύπλοκα, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν αφορούν τον πολίτη. Για αυτό θα ήθελα να προτρέψω την Αρχή να δώσει περισσότερη βαρύτητα στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση επ’ αυτών των ζητημάτων και επί των δικαιωμάτων που μπορούν να ασκούν οι πολίτες. Ξέρω ότι γίνεται ήδη αυτό με τον εντοπισμό και την προστασία που παρέχεται από ενοχλητικές και κακόβουλες κλήσεις ή με την δυνατότητα άρσης του απορρήτου για την διακρίβωση εγκλημάτων κ.ο.κ.

Με αυτές τις σκέψεις θα ήθελα να κλείσω, αφού πρώτα ευχηθώ για μία ακόμη φορά καλή επιτυχία στην Ημερίδα.